

PODRUČJE TORPEDA U KONTEKSTU URBANISTIČKOG PLANIRANJA I PLANIRANJA RAZVOJA GRADA RIJEKE

“TORPEDO” AREA WITHIN THE REGIONAL ZONING AND DEVELOPMENT PLANS OF CITY OF RIJEKA

Srđan Škunca, dipl. ing. arh. i građ.

Grad Rijeka, Odjel gradske uprave za razvoj, urbanizam, ekologiju i
gospodarenje zemljištem, Rijeka, Hrvatska

Sažetak

Područje tvornice Torpedo nastalo je, razvijalo se i trajalo tijekom posljednjih 150 godina; u svjetlu svoga proizvodnog programa kao specifična prostorna (proizvodne građevine, lansirne rampe, lučica, obale...), a u infrastrukturnom smislu kao potpuno opremljena industrijska cjelina i, ujedno, kao integralni dio izraženog lučko-industrijskog kompleksa grada Rijeke koji se razvio u približno istom razdoblju od gradskog središta do Kantride.

Dosadašnji temeljni dokumenti prostornog uređenja (Generalni urbanistički plan i Prostorni plan) tretirali su područje Torpeda kao dio industrijskog kompleksa grada, bez obzira na evidentne urbane probleme koji proizlaze iz odnosa funkcioniranja urbanog tkiva i industrijskih sadržaja na obale pred njim.

Konačnim Prijedlogom prostornog plana uređenja grada Rijeke 2000. – 2020. predlaže se novo prostorno rješenje, tj. područje Torpeda sagledava se kao jedan od izlaza grada na morsku obalu, posebno u njegovu širem središtu. Konstatirajući da je tvornica u stečaju, izriječno se zahtijeva da se njezin prostor izuzme iz razmatranja kao prostor širenja luke ili druge industrije te se upozorava “...na potrebu valorizacije, izradom plana užeg područja i vodenjem procesa sadržajne i prostorne transformacije, te prostorne manifestacije kulturno-povijesne komponente kompleksa temeljene na torpedu, kao specifičnom riječkom izumu kojemu se (tijekom povijesnog razvoja) podredila djelomično i prostorna organizacija.”

No kako planirati transformaciju industrijske zone u zonu izlaza grada na more?

Planerska vizija otvara opcije stvaranja višefunkcionalnog centra, koncipiranje ribarske luke, kompatibilnih trgovačkih, uslužnih i sajamskih priredaba (vezanih uz more), ali i drugih sadržaja bitnih za profiliranje zone.

Plan užeg područja, tj. detaljni urbanistički plan tek je početni alat koji je potrebno (is)koristiti, postavljanjem odgovarajućih prostornih aspiracija i rješenja, za pokretanje i vodenje procesa transformacije.

Bitne odrednice koje utječu na postavljanje planerske vizije i određivanje budućeg profila područja mogu se uvjetno podijeliti u dvije skupine. Prvu skupinu predstavlja samo područje Torpeda, a uključuje organizaciju prostora i građevine (u statusu kulturnog dobra ili izvan njega) temeljem kojih je moguće iščitati povijesnu vertikalnu razvojnu, zatim cjelokupna dokumentarna grada, materijalni ostaci proizvodnje i drugi pokazatelji povijesnog, tehničko-tehnološkog i svakog

drugog razvoja koji upućuju na posebnost i značenje zone. Druga skupina uključuje postojeće i planirane prostorne pokazatelje, primjerice: površinu izgrađenosti zone, građevinsko stanje građevina, blizinu stambenih zona i pratećih sadržaja, komunikacije u svjetlu pristupa zoni, ali i u svjetlu upućenosti na zonu, adaptabilnost i fleksibilnost građevina za nove sadržaje i niz drugih utjecajnih čimbenika.

Međutim, osim (us)postavljanja prostornih odnosa i rješenja, cjelokupnim daljnjim procesima transformacije potrebno je i upravljati, barem do razine na kojoj postaju vidljivi željeni rezultati transformacije industrijske zone u zonu izlaza grada na more.

Abstract

The location of the Torpedo factory originated, developed and lasted over the last 150 years, in determined by its production program, as a specific spatial unit featuring production plants, launching pads, a marina and the waterfront, and, from the infrastructure point of view, as a fully equipped industrial whole and an integral part of the pronounced port and industrial complex of the City of Rijeka which developed approximately in the same time from the city center to Kantrida.

The basic urban planning documents (General Zoning Plan and Town Plan) have to date considered the Torpedo location as part of the municipal industrial complex, in spite of the obvious urban problems derived from the relationship between the functioning of the urban tissue and the industrial facilities and the adjacent waterfront.

The Final Draft Town Plan for the Development of the City of Rijeka, 2000-2020 proposed a new solution whereby the location of Torpedo was viewed as one of the city's accesses to the seashore, in particular within its wider center. Stating that the factory is bankrupt, it is demanded that its location be exempt from consideration of the expansion of the port or other industry. It is pointed to the "...need to value through the preparation of the plan of the immediate location, and management of a process of the content and spatial transformation and emphasis of the cultural and historic component of the complex based on the torpedo as a specific Rijeka invention to which, in the course of historic development, the spatial organization was partly subordinate.

How is it possible to plan the transformation of an industrial zone into a city waterfront?

The planning vision creates the options of creating a multifunctional center, conceiving of a fishermen's port, compatible commercial, service and fair facilities, related to the sea, as well as other options significant for the profiling of the location.

The plan of the immediate surroundings and the detailed zoning plan are merely initial tools which must be used to start and manage the transformation process by determining adequate spatial aspirations and solutions.

The main determinants influencing the planning vision and the decision on the future profile of the area can be divided into two groups. The first comprises the Torpedo area and includes the organization of space and the building, as a cultural good or not, which portray the historic development as well as encompass the archival materials, material development which point to the special status and the significance of the area. The second group includes the existing and planned spatial indicators such as area, its development, construction state of buildings, proximity of residential areas and accompanying facilities, communications, but also adaptability and flexibility of buildings to accept new purposes and other factors.

In addition to establishing spatial relationships and solution, further transformation processes should also be managed at least until the results of turning an industrial zone into a city waterfront become visible.